

2.9.2019

Jord- och skogsbruksministeriet

kirjaamo@mmm.fi

Begäran om utlåtande 27.6.2019 (Dnr 1213/06.02/2018)

Utlåtande om utkastet till förvaltningsplan för vargstammen i Finland

Österbottens förbund anser att många viktiga frågor tas upp i den förvaltningsplan för vargstammen som nu föreligger för utlåtande. Däremot lämnar de praktiska åtgärderna alltjämt en hel del att önska.

Landskapsstyrelsen vid Österbottens förbund har under de senaste åren ett flertal gånger tagit ställning till den oroande utvecklingen av vargstammen i västra Finland (t.ex. 4.2.2019 och 26.3.2018). Österbottens förbund har i sina utlåtanden betonat att konkreta åtgärder snabbt måste vidtas innan det är för sent. Österbottens förbund ordnade i juni 2018 ett vargforum för aktörerna i landskapet, där politiken gällande stora rovdjur och vargstammens situation i Finland och Österbotten diskuterades under ledning av landets ledande experter. Vargforumets budskap till myndigheterna var mycket klart: myndigheterna har inte reagerat tillräckligt snabbt och bestämt på de betydande ändringarna i vargstammen. I landskapen finns följaktligen stora förväntningar på den uppdatering av förvaltningsplanen för vargstammen i Finland som jord- och skogsbruksministeriet inledde hösten 2018.

I det följande behandlas kort de synpunkter som Österbottens förbund har framhållit i sina ställningstaganden och hur de har beaktats i utkastet till förvaltningsplan.

Lagstiftningen bör ändras så att åtgärder kan vidtas snabbare och effektivare för att förhindra att vargarna blir oskygga.

Österbottens förbund anser att i en så här viktig fråga kan man inte vänta på rättsinstansernas prejudikat utan åtgärder bör vidtas utan dröjsmål.

I utkastet hänvisas närmast till anhängiga rättsprocesser och konstateras att åtgärderna (t.ex. stamvårdande jakt) förutsätts grunda sig på dessa beslut. Rättsprocesserna i olika instanser är dock tidsödande. Det är möjligt att göra sådana ändringar i den nationella lagstiftningen (t.ex. polislagen) som skulle ge de regionala myndigheterna bättre möjligheter att vid hotande situationer reagera snabbare och effektivare än vad som nu är fallet.

Utkastet till förvaltningsplan aviserar ingen förenkling av byråkratin i akuta farosituationer. I förvaltningsplanen definieras fem olika kategorier av vargar som förorsakar fara och utgående från dessa fattas beslut om fortsatta åtgärder. En förutsättning för åtgärder är fortfarande att vargen återkommande och regelbundet visat sig på ett gårdsplansområde. Vad det i praktiken innebär beskrivs inte närmare i förvaltningsplanen. Österbottens förbund ställer sig även mycket tveksamt till om konkret hjälp fås genom olika metoder för att jaga bort vargarna från gårdsplansområden.

Österbottens förbund förutsätter att viltförvaltningen och polisen kan tillämpa de ovan nämnda anvisningarna på ett konsekvent sätt på fältet. Det vore ändamålsenligt om polisen på plats kunde fatta beslut om avlivning av varg. Österbottens förbund anser också att polisen på plats borde kunna konstatera att en varg avlivats i självförsvar i en hotfull situation och i stället för att inleda förundersökning skulle det skrivas en rapport. Viktigt är också att göra förfarandet med dispens smidigare.

I regleringen av vargstammen bör regionens sociala hållbarhet beaktas.

I förvaltningsplanen för vargstammen betonas arbete för att förbättra toleransen mot varg och vargstammen för att på så sätt skapa en grund för acceptans av varg i stället för att betona regionens sociala hållbarhet. Enligt förvaltningsplanen görs detta bland annat genom utbildning, kommunikation och en öppen dialog. Österbottens förbund framhåller att vargar inte accepteras lättare om personer som lever i konstant rädsla och som har drabbats av ekonomisk skada uppmanas att öka sin tolerans.

Det bör beaktas att den ökade förekomsten av varg även medför ekonomiska utmaningar. I många kommuner har man varit tvungen att utöka skolskjutsarna för att garantera barnens trygghet. Enligt Österbottens polisinsättnings statistik var antalet utryckningar med anledning av varg (mindre än 100 meter från bebyggelse) 68 år 2016 medan det i början av oktober 2018 redan var uppe i 422. I pengar innebar detta drygt 20 000 euro år 2016 och drygt 129 000 euro år 2018.

I förvaltningsplanen hänvisas till målen "minsta livskraftiga vargpopulation" och "vargstammens gynnsamma skyddsstatus". Österbottens förbund föreslår att det i förvaltningsplanen tydligare skulle definieras vad status är gällande ifrågavarande mål för närvarande och om de regionala "vargkoncentrationerna" har betydelse när målnivån för vargstammen i Finland diskuteras. Noteras bör att vargstammen i Finland är en del av den sibiriska vargstammen, vilket innebär att den förstnämnda inte kan anses vara hotad.

Ersättning för skador förorsakade av stora rovdjur bör ersättas fullt ut.

Österbottens förbund anser att det är positivt att det i förvaltningsplanen för vargstammen betonas att skador av varg på husdjur och hundar ersätts fullt ut. Vidare framhålls att eventuella nedskärningar på grund av renskador i fortsättningen gäller endast dessa. Det möjliggör att ersättningarna för skador på husdjur kan betalas avsevärt snabbare än tidigare. Österbottens förbund noterar att i förvaltningsplanen nämns skador på får och nötkreatur samt hundar. Österbottens förbund framhåller att de för Österbotten typiska pälsdjuren också bör nämnas.

Vad ersättning fullt ut innebär bör definieras att motsvara återanskaffningsvärdet (inte slaktvärdet). Vidare bör ersättning fullt ut även inkludera de

indirekta skador som vargen förorsakar, eftersom dessa skador kan vara ansemliga framförallt inom pälsdjursnäringen.

Uppgifterna om uppföljningen av vargstammen bör vara aktuella.

Österbottens förbund anser att den uppskattning av vargstammen som Naturresursinstitutet (Luke) publicerar årligen i början av juni baserar sig på vetenskapliga metoder och synnerligen ett brett underlag. De rovdjurskontaktpersoner som samlar in uppgifter om vargobservationer är i nyckelposition då uppgifter om vargstammen samlas in. Österbottens förbund stöder de satsningar som föreslås i förvaltningsplanen för att utbilda och motivera rovdjurskontaktpersonerna. Förslaget att vid uppföljningen av vargstammen använda också de observationer som människor gör på en bredare front idag är värt att understödjas. Beträffande GPS-halsband borde strävan vara att samla information mer i realtid än vad nu är fallet, och då livslängden för batterierna blir längre finns det i framtiden bättre tekniska förutsättningar för detta. Den prognosmodell för vargstammen som Naturresursinstitutet har utvecklat ger även den värdefull information om variationer i vargstammen under året. I beslutsfattandet är det skäl att använda de uppgifter om uppföljningen som de facto finns.

Dialogen om stora rovdjur bör vara saklig och fokusera på lösningar.

I förvaltningsplanen för vargstammen poängteras kommunikationens betydelse för att utveckla dialogen mellan förvaltning, forskning och intressentgrupper. Österbottens förbund omfattar detta mål men konstaterar att det återstår att se om detta mål endast finns i festtal eller om det kommer att konkretiseras. Många invånare i Österbotten upplever att deras oro gällande stora rovdjur inte tas på allvar. I den föreliggande förvaltningsplanen är tonen rätt kritisk när det talas om jägarnas och de lokala aktörernas misstro gentemot viltförvaltningen och rovdjursforskarna. Österbottens förbund anser att i förvaltningsplanen är det skäl att rikta blicken tydligt mot framtiden och bygga upp en dialog från noll.

Österbottens förbund – Pohjanmaan liitto

Mikaela Björklund
Landskapsstyrelsens första
vice ordförande

Kaj Suomela
Landskapsdirektör